

Atodiad 2 - Trosolwg o'r asesiadau effaith cydraddoldeb

1.0 Dyletswydd wrth wneud penderfyniad

1.1 Cyn gwneud penderfyniad, mae gan bob unigolyn yn y sector gyhoeddus ddyletswydd i ystyried effaith debygol y penderfyniad ar bobl sydd â nodweddion sy'n cael eu gwarchod gan y ddeddfwriaeth cydraddoldeb (Deddfa Cydraddoldeb 2010).

1.2 Mae'r ddeddf yn gwarchod pobl gyda'r nodweddion canlynol:

- Anabledd
- Oedran
- Rhyw
- Ailbennu rhywedd
- Beichiogrwydd a mamolaeth
- Cyfeiriadedd Rhywiol
- Priodas a phartneriaeth sifil
- Crefydd neu gred – gan gynnwys diffyg cred
- Hil – yn cynnwys tarddiad ethnig neu genedlaethol, lliw neu genedligrwydd

1.3 Dyletswydd Gyffredinol y Sector Gyhoeddus

Mae dyletswydd gyffredinol ddeddfwriaeth cydraddoldeb yn gofyn i Gyngor Gwynedd ystyried sut y gallwn gyfrannu'n bositif i gymdeithas decach, trwy hybu cydraddoldeb a pherthynas dda yn ein gweithgareddau o ddydd i ddydd er mwyn sicrhau gwell deilliannau i bawb.

Rhaid felly rhoi sylw dyledus i'r angen i:

- ddiddymu gwahaniaethu, aflonyddu ac erledigaeth anghyfreithiol ac ymddygiad arall sydd wedi ei wahardd gan y Ddeddf
- hyrwyddo cyfle cyfartal rhwng pobl sy'n rhannu nodwedd warchoddedig berthnasol a'r rhai nad ydynt
- meithrin perthynas dda rhwng pobl sy'n rhannu nodwedd warchoddedig a'r rhai nad ydynt

1.4 Y Ddyletswydd Benodol

Sefydlwyd y dyletswyddau penodol yng Nghymru yn Rheoliadau Deddf Cydraddoldeb 2010 (Dyletswyddau Statudol) 2011. Yn yr achos yma'r dyletswyddau perthnasol yw:

- yr angen i ymgysylltu gyda phobl sydd hefo'r nodweddion uchod
- yr angen i asesu effaith debygol polisiâu ac arferion arfaethedig ar y gallu i gydymffurfio â'r ddyletswydd gyffredinol

1.5 Mae asesiad effaith cydraddoldeb wedi ei baratoi ar gyfer pob un o'r cynigion toriadau.

Mae'r rhain ar gael yn [www.gwynedd.llyw.cymru/HerGwynedd-PapurCefndirol4-](http://www.gwynedd.llyw.cymru/HerGwynedd-PapurCefndirol4-AsesiadauCydraddoldeb)

[AsesiadauCydraddoldeb](http://www.gwynedd.llyw.cymru/HerGwynedd-PapurCefndirol4-AsesiadauCydraddoldeb). Nid yw'r trosolwg yma yn disodli yr angen i roi sylw penodol i

gynnwys yr asesiadau yma na'u canfyddiadau a disgwylir i aelodau roi ystyriaeth i'r asesiadau llawn.

2.0 Y Mesur Iaith

2.1 Mae'r Safonau iaith yn gofyn inni ystyried effaith ein penderfyniadau ar yr iaith Gymraeg. Rydym wedi gwneud hynny fel rhan o'r asesiadau effaith cydraddoldeb.

3.0 Ystyriaethau wrth wneud penderfyniad

3.1 Mae'r adroddiad yma'n cynnig trosolwg yn unig o'r effeithiau sydd wedi'u hadnabod yn yr asesiadau effaith cydraddoldeb ar bobl sydd â nodweddion cydraddoldeb gwarchoddedig gwahanol.

3.2 Mae'n bwysig ystyried yr effaith y byddai ystod o doriadau, nid yn unig toriadau unigol, yn ei gael ar yr un garfan o bobl.

3.3 Un ffactor yw'r asesiad effaith cydraddoldeb, mae'n rhaid cofio bod ffactorau eraill i'w hystyried hefyd, yn arbennig y sefyllfa ariannol.

3.4 Bydd rhai o'r toriadau yn cael effaith negyddol ar bobl gyda nodweddion cydraddoldeb gwarchoddedig penodol. Er hynny, nid yw asesiadau effaith cydraddoldeb negyddol ynddynt eu hunain yn rheswm dros beidio â gwneud penderfyniad anodd. Beth sy'n bwysig yw bod angen rhoi ystyriaeth lawn i'r effaith cyn gwneud penderfyniad.

3.5 Mae'r asesiadau effaith cydraddoldeb yn cynnwys camau i liniaru'r effaith pe byddai penderfyniad yn cael ei wneud i dorri gwasanaeth.

3.6 Er nad yw tlodi yn nodwedd cydraddoldeb gwarchoddedig, mae perthnasedd cryf rhwng amddifadedd a phobl sydd â rhai nodweddion cydraddoldeb gwarchoddedig.

3.7 Rhaid ystyried yr effaith y gall y toriadau eu cael ar ardaloedd penodol e.e. os oes nifer o wasanaethau'n cael eu torri mewn ardaloedd gwledig, pa effaith fydd hynny yn ei gael ar garfannau megis pobl ifanc neu bobl hŷn?

3.8 Dylid ystyried effeithiau hir dymor unrhyw doriad. Gofynnir a ydi lleihau neu ddileu gwasanaeth am arbed arian yn y tymor byr ond am arwain at gynnydd tebygol yn y galw am wasanaeth arall yn y dyfodol.

4.0 Canfyddiadau cyffredinol

4.1 Mae'r asesiadau effaith cydraddoldeb yn dangos fod rhai nodweddion cydraddoldeb gwarchoddedig yn cael eu heffeithio yn fwy nag eraill, yn benodol anabledd, oedran (pobl ifanc a phobl hŷn), a'r iaith Gymraeg.

- 4.2 Mae'r asesiadau effaith cydraddoldeb hefyd yn dangos bod rhai cynigion toriadau yn debygol o gael effaith ar sawl nodwedd cydraddoldeb gwarchoddedig.
- 4.3 Nid oes unrhyw batrwm clir wedi ei adnabod gyda nodwedd cydraddoldeb gwarchoddedig Priodas a Phartneriaeth Sifil.

5.0 Canfyddiadau fesul prif nodweddion cydraddoldeb

- 5.1 Canolbwyntir isod ar dair prif nodwedd cydraddoldeb gwarchoddedig sy'n cael eu heffeithio fwyaf, sef anabledd, oedran (pobl ifanc a phobl hŷn), a'r iaith Gymraeg. O fewn y rhain, rhestrir y cynigion toriadau ble mae'r asesiadau effaith cydraddoldeb wedi amlygu'r effeithiau mwyaf. Nodir hefyd gamau posib y gellir eu cymryd i leihau neu wella effeithiau'r cynigion toriadau. Rhestrir cynigion toriadau yn ôl eu cyfeirnodau.

6.0 Anabledd

- 6.1 Wrth wneud penderfyniadau sy'n effeithio ar pobl anabl rhaid cofio'r angen i roi "sylw priodol" i'w hanghenion ac i wneud addasiadau rhesymol.
- 6.2 Mae rhai o'r cynigion toriadau ar wasanaethau sy'n ymwneud â phobl a phlant anabl yn amlwg, ond bydd rhai eraill hefyd yn cael effaith arnynt. Gallai nifer o'r cynigion arwain at ddirywiad yn yr amgylchedd, ac yn benodol ei hygyrchedd a'i ddiogelwch i bobl anabl. Byddai hyn yn cynnwys mynediad i'r wlad neu'r gallu i symud yn hawdd o amgylch pentref neu dref.
- 6.3 Dywedodd pobl anabl wrthym am y pwysigrwydd o wasanaethau fel cludiant cyhoeddus, toiledau a meinciau cyhoeddus sy'n eu caniatáu i fod allan yn y gymuned. Mae cynigion toriadau sy'n effeithio ar gadw'n iach a hamddena hefyd am gael effaith ar bobl anabl.
- 6.4 Mae'n bwysig ystyried i ba raddau y bydd y cynigion toriadau yn cael effaith sy'n golygu gostyngiad mewn ansawdd bywyd. Mae rhai o'r gwasanaethau dan sylw wedi cael eu hadnabod fel rhai sy'n hybu annibyniaeth drwy roi cyfleoedd i gadw'n iach, cymdeithasu a bod yn rhan o'r gymuned leol. Dylid hefyd ystyried yr effaith ar iechyd meddwl unigolion.
- 6.5 Gall y cynigion toriadau yma gael effaith ar ofalwyr (gan gynnwys gofalwyr ifanc), teulu a chyfeillion. Mae Deddf Cydraddoldeb 2010 yn gwarchod y bobl yma drwy gysylltiad.
- 6.6 Yr asesiadau effaith cydraddoldeb sydd wedi'u hadnabod fel y rhai sy'n cael effaith mwyaf ar **bobl anabl** ydi:

Cyfeirnod	Cynnig Toriadau	Camau y gellir eu cymryd i leihau neu wella effeithiau'r toriadau
4, 35, 94	Gorfodaeth Stryd	Mae'r oblygiadau toriadau a'r dichonoldeb o geisio cyflawni'r gwasanaeth gyda llai o adnoddau yn cael ystyriaeth ar lefel ranbarthol (Gogledd Cymru).

20, 96	Teledu Cylch Cyfyng	Peidio â darparu gwasanaeth 24 awr y dydd. Byddai angen ystyriaeth bellach ar sut gellir gwneud hynny.
34, 90	Cefnogol Derwen	Mae pob ymdrech wedi'i wneud i geisio lliniaru effaith unrhyw doriad yn sgil arbedion blaenorol sydd wedi eu gwneud. Gwnaed ymdrech i drefnu i'r Gwasanaeth Ieuenctid baratoi grwpiau ieuenctid ar gyfer plant anabl, ond nid oes cyllid ganddynt i wneud hyn eu hunain. Mae hyn yn golygu fod Derwen yn talu am yr arweinyddion ac yn gorfod rhoi cefnogaeth l i l i rai o'r plant yn y clybiau. Mae'r Gwasanaeth Ieuenctid ei hun dan fygythiad toriadau, ac mae'n bosib y daw'r trefniadau i ben yn gyfan gwbl. Nid oes unrhyw fudiad arall o'r trydydd sector yn darparu i ateb yr angen.
37,65,79, 112	Gweithwyr Maes Gofal Cymdeithasol	Parhau i gymryd camau sy'n cynorthwyo gweithwyr cymdeithasol i weithio'n fwy hyblyg, yn gyflymach ac yn fwy effeithiol. Mae'r buddsoddiad sydd yn cael ei wneud i integreiddio gwasanaethau gyda'r Bwrdd Iechyd (Ffordd Gwynedd ac Alltwen) hefyd yn anelu i gyflawni hyn, gyda'r gobaith yn y pendraw y gellir cynnal gwasanaethau ar lefel briodol gyda llai o gapasiti staff. Rhoir cryn bwyslais ar leihau'r gwaith papur a biwrocratiaeth yn gysylltiedig gyda phrosesau gwaith er rhyddhau amser staff llinell flaen gofal ac iechyd i dreulio gyda defnyddwyr gwasanaeth. Bydd trefniadau yn cael eu gwneud i fonitro effaith y toriadau ar restrau aros am asesiad a gwasanaethau. Rhagdybir y byddai'r toriadau yn digwydd gam wrth gam gyda thystiolaeth o effaith o'r gwaith monitor yn cael ei ystyried wrth baratoi ar gyfer y cam nesaf.
40	Gorfodaeth Tai	Nid oes camau y gellir eu cymryd i wella effeithiau yn gyfan gwbl, ond bydd modd blaenoriaethu, gan roi pwyslais ar asesu'r tai mwyaf difrifol a dod â thai gwag yn ôl i ddefnydd.
43, 99	Derwen	Mae rôl y gweithiwr cymdeithasol yn un arbenigol a phroffesiynol. Ym maes plant anabl

		ar wahân i'r wybodaeth a'r ddealltwriaeth o waith statudol diogelu plant anabl a'r drefn plant mewn gofal, mae'n angenrheidiol fod sgiliau asesu, cwnsela, paratoi cynlluniau gofal, delio â galar ar sawl haen, a sgiliau cyfathrebu amrywiol gan y gweithwyr. Nid oes unrhyw wasanaeth ar gael sy'n mynd i ymdrin â'r ystod yma o anghenion. Bydd achosion yn cael eu cau ac fe fydd yn ofynnol i greu rhestrau aros.
50, 104	Grantiau i bobl anabl ac addasiadau	Cydweithio gyda gwasanaethau eraill o fewn y Cyngor er mwyn gweinyddu cynlluniau benthyciadau llog isel.
51, 111	Toiledau Cyhoeddus	Cadw rhan o'r gyllideb ar gyfer ôl-ofalaeth yr adeiladau a datblygu trefn o ariannu busnesau lleol i gynnig defnydd o'u cyfleusterau ar gyfer y cyhoedd.
62, 88, 106, 118	Canolfannau Hamdden	Cau llai o ganolfannau neu drosglwyddo rheolaeth y canolfannau i ddarparwr arall.
46, 83	Lonydd Glas	Gellir trosglwyddo'r Lonydd Glas a'r Gwarchodfeydd Natur i gorff allanol fel Cyngor Cymuned neu Ymddiriedolaeth Bywyd Gwyllt.
C12	Technoleg Gwybodaeth	Nid oes camau y gellir eu cymryd i wella'r effeithiau wedi'u cyflwyno.
29, 38, 63, 70	Glanhau Strydoedd	Nid oes camau y gellir eu cymryd i wella'r effeithiau wedi'u cyflwyno.

7.0 Oedran

- 7.1 Mae nifer o'r toriadau'n debygol o gael effaith ar bobl ifanc a phobl hŷn.
- 7.2 Mae'r sylwadau ar hygyrchedd a diogelwch yr amgylchedd a nodwyd dan anabledd uchod yn gallu bod yr un mor wir i bobl hŷn hefyd.
- 7.3 Mae llawer o'r toriadau'n ymwneud â chyfleoedd i gadw'n ffit, yn ffurfiol neu'n anffurfiol (o wersi yn y canolfannau hamdden i gerdded yn y wlad) sy'n bwysig i blant, pobl ifanc a phobl hŷn. Maent yn gyfleoedd pwysig o safbwynt sefydlu ymarferion da o'r cychwyn a chynnal ffitrwydd, iechyd meddwl ac annibyniaeth wrth heneiddio.
- 7.4 Yn ogystal, mae nifer o'r cynigion yn cael effaith ar gyfleoedd i hamddena a chymdeithasu e.e. neuaddau, llyfrgelloedd, clybiau ieuenctid, grantiau i fudiadau. Mae pobl ifanc a phobl hŷn wedi dweud wrthym fod y rhain yn bethau pwysig iddynt hwy.

- 7.5 Fel gydag anabledd, rhaid cofio fod rhai o'r cynigion yn effeithio ar wasanaethau i blant, pobl ifanc a phobl hŷn yn benodol e.e. ym maes gofal a chlybiau ieuencid.
- 7.6 Yn yr un modd, rhaid ystyried yr effaith gaiff colli hyder a cholli annibyniaeth ar ofalwyr a theuluoedd pobl hŷn yn ogystal.
- 7.7 Yr asesiadau effaith cydraddoldeb sydd wedi'u hadnabod fel y rhai sy'n cael effaith mwyaf ar **bobl hŷn** ac ar **blant a phobl ifanc** ydi:

Cyfeirnod	Cynnig Toriadau	Camau y gellir eu cymryd i leihau neu wella effeithiau'r toriadau
24	Celfyddydau Cymunedol	Adnabod darparwyr posib eraill y gellid cydweithio â hwy trwy bartneriaeth Gwynedd Creadigol neu'r grantiau strategol ar gyfer rhai elfennau o waith y Gwasanaeth.
62, 88, 106, 118	Canolfannau Hamdden	Cau llai o ganolfannau neu drosglwyddo rheolaeth y canolfannau i ddarparwr arall.
20, 96	Teledu Cylch Cyfyng	Peidio â darparu gwasanaeth 24 awr y dydd. Byddai angen ystyriaeth bellach ar sut gellir gwneud hynny.
40	Gorfodaeth Tai	Nid oes camau y gellir eu cymryd i wella effeithiau yn gyfan gwbl, ond bydd modd blaenoriaethu, gan roi pwyslais ar asesu tai mwyaf difrifol a dod â thai gwag yn ôl i ddefnydd.
15, 39, 55, 76, 82, 98, 100, 107, 116	Llyfrgelloedd	Dulliau amgen o ddarparu gwasanaeth, ymuno gyda gwasanaethau eraill.
60, 84, 110	Cludiant Cyhoeddus	Sefydlu cynllun cludiant cymunedol mewn ardaloedd penodol, a rhoi cymhorthdal i gwmnïau tacsis i weithredu rhai siwrneiau.

- 7.8 Yr asesiadau effaith cydraddoldeb sydd wedi'u hadnabod fel y rhai sy'n cael effaith mwyaf ar **bobl hŷn** yn benodol ydi:

Cyfeirnod	Cynnig Toriadau	Camau y gellir eu cymryd i leihau neu wella effeithiau'r toriadau
4, 35, 94	Gorfodaeth Stryd	Mae'r oblygiadau toriadau a'r dichonoldeb o geisio cyflawni'r gwasanaeth gyda llai o adnoddau yn cael ystyriaeth ar lefel ranbarthol (Gogledd Cymru).
37,65,79, 112	Gweithwyr Maes Gofal Cymdeithasol	Parhau i gymryd camau sy'n cynorthwyo gweithwyr cymdeithasol i weithio'n fwy hyblyg,

		<p>yn gyflymach ac yn fwy effeithiol. Mae'r buddsoddiad sydd yn cael ei wneud i integreiddio gwasanaethau gyda'r Bwrdd Iechyd (Ffordd Gwynedd ac Alltwen) hefyd yn anelu i gyflawni hyn, gyda'r gobaith yn y pendraw y gellir cynnal gwasanaethau ar lefel briodol gyda llai o gapasiti staff. Rhoir cryn bwyslais ar leihau'r gwaith papur a biwrocratiaeth yn gysylltiedig gyda phrosesau gwaith er rhyddhau amser staff llinell flaen gofal ac iechyd i dreulio gyda defnyddwyr gwasanaeth.</p> <p>Bydd trefniadau yn cael eu gwneud i fonitro effaith y toriadau ar restrau aros am asesiad a gwasanaethau. Rhagdybir y byddai'r toriadau yn digwydd gam wrth gam gyda thystiolaeth o effaith o'r gwaith monitor yn cael ei ystyried wrth baratoi ar gyfer y cam nesaf.</p>
44	Byw'n lach	Canolbwyntio ar rai meysydd sydd yn cael y mwyaf o effaith ar iechyd, h.y. tybaco a gordewdra.
51, 111	Toiledau Cyhoeddus	Cadw rhan o'r gyllideb ar gyfer ôl-ofalaeth yr adeiladau a datblygu trefn o ariannu busnesau lleol i gynnig defnydd o'u cyfleusterau ar gyfer y cyhoedd.
29, 38, 63, 70	Glanhau Strydoedd	Nid oes camau y gellir eu cymryd i wella'r effeithiau wedi'u cyflwyno.

7.9 Yr asesiadau effaith cydraddoldeb sydd wedi'u hadnabod fel y rhai sy'n cael effaith mwyaf ar **blant a phobl ifanc** yn benodol ydi:

Cyfeirnod	Cynnig Toriadau	Camau y gellir eu cymryd i leihau neu wella effeithiau'r toriadau
19, 86	Brecwast am Ddim	Darparu'r elfen gwarchod plant am ddim i ddisgyblion sydd â hawl i ginio am ddim.
33	Cynyddu pris cinio ysgolion cynradd	Lleihau'r cynnydd arfaethedig ym mhpris y cinio.
31, 52, 74, 89, 103	Gwasanaeth Ieuenctid	Mae'r camau y gellir eu cymryd yn ddibynnol ar gyfradd y toriad ar glybiau ieuenctid ac yn ddibynnol ar brif grantiau clybiau ieuenctid yn parhau. Os bydd y toriad yn gymharol fach a bod prif grantiau ieuenctid yn parhau, mae posibilrwydd bydd mudiadau yn gallu cydweithio mewn rhai o'r prif ardaloedd, er

		mwyn gweithio'n fwy effeithlon.
34, 90	Cefnogol Derwen	Mae pob ymdrech wedi'i wneud i geisio lliniaru effaith unrhyw doriad yn sgil arbedion blaenorol sydd wedi eu gwneud. Gwnaed ymdrech i drefnu i'r Gwasanaeth leuenctid baratoi grwpiau ieuentid ar gyfer plant anabl, ond nid oes cyllid ganddynt i wneud hyn eu hunain. Mae hyn yn golygu fod Derwen yn talu am yr arweinyddion ac yn gorfod rhoi cefnogaeth l i l i rai o'r plant yn y clybiau. Mae'r Gwasanaeth leuenctid ei hun dan fygythiad toriadau, ac mae'n bosib y daw'r trefniadau i ben yn gyfan gwbl. Nid oes unrhyw fudiad arall o'r trydydd sector yn darparu i ateb yr angen.
43, 99	Derwen	Mae rôl y gweithiwr cymdeithasol yn un arbenigol a phroffesiynol. Ym maes plant anabl ar wahân i'r wybodaeth a'r ddealltwriaeth o waith statudol diogelu plant anabl a'r drefn plant mewn gofal, mae'n angenrheidiol fod sgiliau asesu, cwnsela, paratoi cynlluniau gofal, delio â galar ar sawl haen, a sgiliau cyfathrebu amrywiol gan y gweithwyr. Nid oes unrhyw wasanaeth ar gael sy'n mynd i ymdrin â'r ystod yma o anghenion. Bydd achosion yn cael eu cau ac fe fydd yn ofynnol i greu rhestrau aros.
52	Gwasanaeth Cyfiawnder leuenctid	Gallai rhan o'r gwaith atal gael ei gwblhau gan wasanaethau eraill fel y Gwasanaeth leuenctid neu yn y sector preifat, ond mae llawer yn sylweddoli bod y llwyddiant yn cael ei gyflwyno o sail amlasiantaethol. Rhaid ystyried hefyd bod y Gwasanaeth leuenctid o dan fygythiad.
54	Grantiau leuenctid	Parhau i geisio codi arian drwy gynnal gweithgareddau, a chwilio am ffynonellau arall i gynnal y mudiadau. Mae'r cynnig toriad yma'n effeithio ar gynnig toriad (30) Gwasanaeth leuenctid.
68	Gwasanaeth i bobl ifanc rhwng 16 a 21 oed	Nid oes unrhyw gamau y gellir eu cymryd o fewn y gwasanaeth i liniaru'r effeithiau. Byddai angen cynyddu'r gefnogaeth mewn asiantaethau eraill e.e. Gyrfa Cymru ar gyfer hybu gwaith, hyfforddiant ac addysg. Byddai angen cynyddu'r gefnogaeth mewn sefydliadau

		addysg bellach, rhagor o waith cefnogi tenantiaeth, a chodi ymwybyddiaeth ynglŷn ag atal digartrefedd. Rhaid cofio mai ar y Cyngor mae'r cyfrifoldeb statudol i sicrhau cynllun addas a'i weithredu.
87	Gweithwyr Cymdeithasol Plant	Mae rôl y gweithiwr cymdeithasol yn un arbenigol a phroffesiynol. Yn o gystal â chael dealltwriaeth a gwybodaeth o waith statudol diogelu plant, mae'n angenrheidiol fod sgiliau asesu, cwnsela, paratoi cynlluniau gofal, a sgiliau cyfathrebu amrywiol gan y gweithwyr. Nid oes unrhyw wasanaeth ar gael sy'n mynd i ymdrin â'r ystod yma o anghenion. Mae'n bosib y bydd angen creu rhestrau aros, ond mae hyn yn ei hun yn codi risgiau uchel i'r Cyngor o ran diogelwch plant.

8.0 Yr iaith Gymraeg

- 8.1 Rhaid cofio fod rhai toriadau gwasanaeth yn dod â risg na fydd y ddarpariaeth ar gael i'r un graddau drwy gyfrwng y Gymraeg. Bydd y Cyngor yn colli dylanwad os yw'r gwasanaeth yn cael ei ddarparu gan fudiadau eraill. Gall hyn rwystro Gwynedd fod yn gadarnle i'r iaith, a rhwystro'r iaith fod yn iaith bob dydd sydd yn cael ei chlywed a'i siarad yn naturiol gan blant, pobl ifanc ac oedolion ar hyd ac ar led y sir.
- 8.2 Mae pobl ifanc wedi dweud yn glir y byddai torri'r Gwasanaeth Ieuenctid a grantiau i fudiadau ieuenctid fel Cymdeithas y Ffermwyr Ifanc yn cael effaith mawr ar eu siawns i ddefnyddio'r Gymraeg tu allan i'r ysgol.
- 8.3 Gallai nifer o'r toriadau gael effaith ar economi'r ardal a gallai hynny yn ei dro effeithio ar y nifer o swyddi sydd ar gael i bobl ifanc. Gall hyn olygu bod yn rhaid iddynt adael y sir i chwilio am waith a gallai hynny gael effaith ar ffyniant yr iaith Gymraeg.
- 8.4 Yr asesiadau effaith cydraddoldeb sydd wedi'u hadnabod fel y rhai sy'n cael effaith mwyaf ar yr **iaith Gymraeg** ydi:

Cyfeirnod	Cynnig Toriadau	Camau y gellir eu cymryd i leihau neu wella effeithiau'r toriadau
3, 57	Grantiau Strategol i'r Celfyddydau	Adnabod darparwyr posib eraill y gellid cydweithio â hwy trwy bartneriaeth Gwynedd Creadigol.
7, 69	Adfywio Cymunedol	Datblygu teclynnau fel adnoddau a gweithio'n agos gyda phartneriaid eraill megis Mantell Gwynedd.
24	Celfyddydau Cymunedol	Adnabod darparwyr posib eraill y gellid

		cydweithio â hwy trwy bartneriaeth Gwynedd Creadigol.
15, 39, 55, 76, 82, 98, 100, 107, 116	Llyfrgelloedd	Dulliau amgen o ddarparu gwasanaeth, ymuno gyda gwasanaethau eraill.
56	Twristiaeth a Marchnata	Adnabod darparwyr posib eraill y gellid cydweithio â hwy ar gyfer rhai elfennau o waith y gwasanaeth.
59	Neuadd Dwyfor	Adnabod darparwyr posib eraill y gellid cydweithio â hwy e.e. trwy bartneriaeth Gwynedd Creadigol.
62, 88, 106, 118	Canolfannau Hamdden	Cau llai o ganolfannau neu drosglwyddo rheolaeth y canolfannau i ddarparwr arall.

9.0 Nodweddion eraill

- 9.1 Er ein bod wedi adnabod mai ar y nodweddion cydraddoldeb gwarchoddedig uchod y bydd yr effaith mwyaf, bydd effaith ar y nodweddion eraill hefyd.
- 9.2 Mae nifer o'r cynigion toriadau yn cael effeithiau penodol ar ddynion neu ar ferched e.e. **(65) Trais yn y cartref, (63) Digartrefedd** (dynion sengl a theuluoedd mamau un rhiant), **(41) Byw'n iach**.
- 9.3 Ym maes diogelwch personol a throsedd casineb mae'r effaith mwyaf ar nodweddion cydraddoldeb gwarchoddedig cyfeiriadedd rhywiol, ailbennu rhywedd a grwpiau lleiafrif ethnig. Gallai hefyd gael effaith ar bobl sy'n perthyn i rai crefyddau. Mae tystiolaeth anecdotal fod y grwpiau hyn ynghyd â rhai merched a phobl hŷn, yn fwy tebygol o fod yn ofnus wrth fynd allan a gallai dirywiad yn yr amgylchedd gael effaith arnynt hwy.
- 9.4 Yn ogystal, o dan hil, ceir effaith ar y diwylliant Cymreig o gau nifer o leoliadau a gwasanaethau. Gall cynnig toriad **(4) Gorfodaeth Stryd** olygu diffyg gweithredu'r Polisi Graffiti a gorfodi (Ddeddf Cysylltiadau Hiliol (Diwygiedig) 2000) a fydd yn golygu nad yw'r Cyngor yn rhoi ystyriaeth ddilys i'r angen i ddileu camwahaniaethu anghyfreithlon.
- 9.5 Adnabuwyd yn yr asesiadau effaith cydraddoldeb fod hygyrchedd yn bwysig i deuluoedd ifanc. Mae hefyd nifer o wasanaethau e.e. digartrefedd a'r gwasanaeth plant yn gweithio gyda merched beichiog.

10.0 Camau Nesaf

- 10.1 Gellir gweld yr holl asesiadau effaith cydraddoldeb yn www.gwynedd.llyw.cymru/HerGwynedd-PapurCefndirol4-AsesiadauCydraddoldeb a gellir cysylltu ag asesiadau effaith cydraddoldeb penodol drwy'r adroddiad hwn.
- 10.2 Mae'n hanfodol fod aelodau yn edrych ar yr ystod lawn o asesiadau effaith cydraddoldeb.